

وهلامیک بۆ دکتۆرجهعفر شیخ ئیدریس، سهروکی زانکۆی ئهمریکی کراوه ... زهردهشت

لێره دا به هیچ شیوهیهک نامه ویت دیفاع نه له پاپا بانه دیک نه له خوین رشتنی خاچپهرسته کان نه له مهسیحیهت بکهه وه به هه مان شیوه نه دیفاعی کویرانه له خوینرشتنی ئیسلام بکهه. ههردوو مهسهلهکه دوو پرووی دراویکن. ناشمه ویت قوولبمه وه له مهسهلهکه وهک دکتۆر و به دوا نووسه ر و میژوو نووسی جوله که و مهسیحیدا گهراوه بزانیته کامیان دوو ووشه ی باشیان بۆ ئیسلام نووسیوه. تهنها ئه مه ویت چه ند سه رنجیک پروو ن بکه مه وه له سه ر نووسینه که ی دکتۆر.

ده ردی کورده که ئه لیت، به کورتی و موخته سه ر، دکتۆر له نووسینه که یدا ئه یه ویت چه ند شتی کمان بۆ پروو ن بکاته وه که بریتین له: شه کر خواردنه که ی پاپا بانه دیک که ههستی هه موو ئیسلامی بریندار کردوه، ئیسلام به هیچ شیوهیهک وه له هیچ کاتی کدا به زۆر و به هیزی شمشیر که سی نه کردوه به ئیسلام. ئه و وولاتانه ی که له ژێر دهستی ئیسلامدا بوو وهک یۆنان، بولگاریا، رۆمانیا، هنگاریا... هتد مامه له ی ئیسلام نموونه یی بووه و کهس به زۆر نه کراوه به ئیسلام، (ئه وه تا ئیسته ش هه ر مه سیحین).

ده با منیش بلیم: سبحان الله، بارک الله فیک.

ئیسلام چۆن بلاو بووه؟ غهزا چی بوو؟ فتوحاتی ئیسلامی مانای چی؟ بیگومان ئه م باسه زۆر فراونه، ئه و رۆشن بیره ی بیه ویت راستیه که ی بۆ ده رکه ویت سه رچاوه زۆره به کوردی و زمانه که نی تر. عه رب خۆی پۆز به وه وه لێ دها که به زهبری شمشیر، سه ربهرین، تالانی و فه ره ود، به عه بدکردن و به که نیه کردن ئیسلامی بلاو کردۆته وه، له کاتی محم و خوله فا و پاش ئه وانیشدا. باشه ئیسته گونا ح نیه ئیمه به درو یان بخه ی نه وه؟ گونا ح نیه (فه زلی عه رب و ئیسلام) ناشیرین بکه ی ن؟

ئهی باشه پرس یاری سه ره کی که له خۆمان ی بکه ی ن و بلین: ئه نجامی ئه م پرۆسه یه ی 1400 ساله چی بوو؟ به عه رب و کورد و فارس و تورک و... هتد گه شته کوئ؟ ئیسلام چی پیشکه ش کردن؟ چ میژوویه کی بۆ رازانه ته وه؟ فیری چیی کردن؟ ریز لێگرتن، دلفراوانی، خۆشه و یستی، به زه یی، ویزدان، دلسۆزی، نیشتیمان په ره ری...؟

هه تا ئیستا له جه زانی ره وه بیگه ر تا فیلیپین و چین قه تل و عام و سه ربهرینه به دهستی ئیسلام. برپا بکه، جه نابی دکتۆر ئه مه ته نها پیشه ی ئیسته یان نیه. هه ر له به هیز بوونی محمه ده وه له مه دینه هه تا کوو ئیستا به رده وامه، ئیتر یان محمه د خۆی و له شکره که ی، یان خوله فا کان یان عه بباسیی یان ئه مه وی و عوسمانی... هتد ئه مه هه ر پیشه یان بووه.

ئیسلام به نامه په وانه کردن بلاو نه بوته وه. چ میلیه تی ک واز له دینی باوو باپیری خۆی ئه هی نی و به نامه یه ک (ته سلیم) ئه بیته؟ چۆن به سه ره له دانی فکریه ک (دینی ک) خه لکه که ئه یخاته ته رازویه که وه له گه ل دینه که ی خۆیدا، ئه گه ر بت په رستیش بوو بیته؟ کورد چۆن له زه رده شتی و مه سیحی و جوله که وه بوو به ئیسلام؟ به نامه؟ له شکر ی ئیسلام چیی نه کرد له ده شتی شاره زور، جه له ولا، هه ولیر، ماردین، ئورفه...؟ بۆچی میژووه که ی خۆمانمان ئه وه ند ه لا بی قیمه ته و نرخ ئه ده ی ن به و هیزه ی (داگیرکه ر و چه وسینه ر) بووه؟ ئهی ئیتر کاتی ئه وه نه ها ته به ره ش بلین ره ش و به سپی.. سپی. دلی کیمان لێ ریز ئه بیته؟ محمه د یان خوا؟ یان ئه گه ر په له یه کی پیس ئا شکر ا بکه ی ن له میژووه که ی ئیسلامدا، له وانه یه چه ند حۆریه ک که مترمان به رکه ویت!!

دکتۆر ناوی ئه و چه ند وولاته ی که هی ناوه (یۆنان، بولگاریا، رۆمانیا، هنگاریا... هتد) که ئیسلام نمونه ی ئه خلاق بوه و کهس به زۆر نه کراوه به ئیسلام، با من هه ند ئ کاره ساتی میژووی بۆ دکتۆر باس بکهه به دهستی عوسمانیه کان ته نها له بولگاریا.

بولگاریا به‌ درێژایی 500 ساڵ له‌ ژێر ده‌ستی عوسمانیه‌کاندا بوو. بولگار خۆی پێی ئه‌لێت (تورسکۆ رۆبستقۆ) به‌ مانای ژێرده‌ستی (عبودیه‌ التركیه) لادئ و شار نه‌ماوه‌ بریندار نه‌کرا بی‌ت، قه‌تل و عام، تالانی، سه‌ربهرپن، ده‌ست درێژی کردنه‌ سه‌ر ئافره‌ت و ماڵ سووتاندن.... له‌شکری عوسمانی چونه‌ته‌ ناو که‌نیه‌کانه‌وه‌ و داریان بریوه‌ته‌ قه‌شه‌ و ده‌ست و پێوه‌نده‌که‌ی، مندالی کورپان له‌ ته‌مه‌نی 3، 4 ساڵیدا له‌ دایک و باوکی زه‌وت کردوه‌ و بردویانه‌ بۆ ئه‌سته‌مبول، له‌وێ کردویانه‌ به‌ پیاو کوژ و خوین پێژ و هیناویانه‌ته‌وه‌ بۆ بولگاریا بۆ (خزمه‌تی دین) بولگار پێیان ئه‌لین (ئینچه‌ر).

له‌ 21. 04. 1876 له‌شکری عوسمانی هێرشی به‌دۆته‌ سه‌ر شاری (باتاک) 5000 پیاوو گه‌نجیان به‌ وه‌حشیترین شیوه‌ کوشتوه‌. ئه‌وه‌ی که‌ ماوه‌ته‌وه‌ له‌ شاره‌که‌دا که‌ بریتی بووه‌ له‌ ئافره‌ت و منداڵ و بیرژن له‌ ترساندا خۆیان خزانۆته‌ که‌نیه‌یه‌که‌وه‌، له‌شکری به‌ وێژدانی ئیسلام بۆیان چونه‌ته‌ ژوره‌وه‌ و کردویانه‌ به‌ قه‌سابخانه‌. ئیسته‌ش له‌و که‌نیه‌یه‌دا ئیسقانی ئه‌و که‌سانه‌ی تیدا پارێزگاری پێی کراوه‌ بۆ ئه‌وه‌ی نه‌وه‌کانیان هه‌موو کاتی که‌ به‌ر ده‌یان بیر نه‌چی تورکی ئیسلام چی پێی کردون.

له‌ لادیه‌که‌دا به‌ به‌رچاوی خێزانه‌کانیان هه‌ به‌ زیندوویی چاوی پیاوه‌کانیان هه‌لکۆلیوه‌. سکی ئافره‌تی دووگیان هه‌لدیوه‌ و گره‌ویان له‌سه‌ر کردوه‌ منداڵه‌که‌ی سکی که‌چه‌ یان کوچه‌! پێستی سه‌ری گه‌نجیان به‌ زیندوویی دامالیه‌و که‌ نه‌یویسته‌وه‌ فیس بکاته‌ سه‌ری.

به‌سه‌ره‌ات و کاره‌ساته‌کان هینده‌ زۆرن له‌ هه‌موو شوینیک، ئه‌و کاته‌ش و ئیسته‌ش، که‌ له‌ بژاردن نایه‌ن. ئه‌وه‌ی که‌ له‌ بولگاریا کراوه‌، له‌ شوینه‌کانی تر به‌ زیاده‌وه‌ کراوه‌.

له‌و ولاتانه‌دا خه‌لکی تیدا بوه‌ که‌ له‌ ترسا دینه‌که‌ی خۆی گوپیوه‌ و بوه‌ به‌ ئیسلام، له‌ هه‌موو ئه‌و ولاتانه‌دا تا ئیستاش ئیسلامی تیدایه‌ به‌ که‌می، به‌لام به‌شیک زۆری خۆی به‌ده‌سته‌وه‌ نه‌داوه‌ و وازی له‌ دینه‌که‌ی خۆی نه‌هیناوه‌. مه‌سیحیه‌ت و نیشتیما پهره‌ریتیان به‌ستوه‌ به‌یه‌رکه‌وه‌. ئه‌و که‌سه‌ی دینی ئیسلامی قبوڵ بکرایه‌ به‌ نیشتیما فرۆش و خو‌فرۆشیان له‌ قه‌له‌م ئه‌دا. هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌ بووه‌ له‌و ولاتانه‌دا که‌نیه‌ ده‌ستیکی بالای هه‌بوه‌ له‌ پرۆسه‌ی رزگارکردندا له‌ ژێر ده‌ستی تورکی ئیسلامدا.

ئهمه‌یه‌ ئه‌و هۆیه‌ی که‌ له‌م ولاتانه‌ تا ئیستا مه‌سیحین، نه‌ک له‌به‌ر چاکه‌ و ئه‌خلاقی ئیسلام.

ئیسلام له‌ هه‌چ شوینیک سه‌ری هه‌لدایه‌ت، ئه‌و شوینه‌ گیرۆده‌ی ده‌ستی تیروور و ماڵ ویرانکردن و تالانی بوه‌. ئه‌مه‌ راستیه‌که‌ و میژوو ئیسپاتی ئه‌کات، به‌لام به‌داخه‌وه‌ ئیمه‌ی کورد ئیستاش زۆرمان بره‌وا به‌و میژوه‌ ئه‌که‌هین که‌ عه‌ره‌بی ئیسلام بۆی نووسیویه‌ته‌وه‌.

پرسیاریکی سه‌ره‌کی تر که‌ ئه‌کریت ئه‌وه‌یه‌، که‌ بۆچی ئیسلام خاوه‌نی ئه‌م میژوه‌ خویناویه‌یه‌؟ بۆچی ئیسلام تا ئیستاش به‌رده‌وامه‌ له‌ خوینرشتن؟ ئه‌گه‌ر زۆر له‌ ئایه‌ته‌ (مه‌دینه‌یه‌کان) بخویننه‌وه‌ و تیی بره‌وانین، زۆر به‌ ئاسانی تییه‌گه‌هین که‌ خودی فه‌لسه‌فه‌که‌ هه‌لگری ئه‌و نامه‌یه‌یه‌؛

(و اقلتهم حيث ثقتهم)، (كتب عليكم القتال و هو كره لكم و عسى ان تکرهوا شيئا و هوا خير لكم)، (و قاتلوا فی سبيل الله)، (يا ايها النبي حرض المومنين على القتال)، (فكلوا مما غنمتم حلالا طيبا)، (و اعلموا انما غنمتم من شيء فان لله خمسته و للرسول و لذی القربى و الیتامى و المساکين و ابن السبيل)، (و قاتلوهم يعذبهم الله بايديکم) (و ظربوا الاعناق)... هتد. ئه‌مانه‌ ته‌نها چه‌ند نمونه‌یه‌کی که‌می په‌ی‌په‌وه‌کانی محمه‌ده‌ بۆ موسوڵمانان، که‌ پێن له‌ زۆرداری، کوشتن، سه‌ربهرپن، فه‌ره‌ود و تالانی، به‌که‌نیزه‌کردن... ئه‌گه‌ر سوره‌ته‌کانی الانفال و البقره‌ و الاحزاب و المائیده‌ و التوب و زۆری تر به‌ ووردی بخویننه‌وه‌ و بیریک لۆژیکیان لێ بکه‌ینه‌وه‌ ئه‌و کاته‌ تییه‌گه‌هین که‌ ئه‌م ماسته‌ بئ موو نیه‌!! خو ئه‌گه‌ر به‌گویره‌ی قورئان بی‌ت، ئه‌مانه‌ی ئیسته‌ش که‌ ئه‌م قه‌تل و عامه‌ ئه‌که‌ن و خه‌لک سه‌ره‌ه‌رپن و پێ به‌ده‌م هاوار ئه‌که‌ن (الله اکبر) ئه‌وانه‌ ئیسلامی راسته‌قینه‌ن. ئه‌وان به‌ینی دیره‌کانی قورئانیش ئه‌چه‌سپینن به‌سه‌ر خه‌لکا.

ئه‌ی باشه پرسیار ناکه‌ین بۆچی؟ ئه‌ی باشه به‌ حساب دینه‌که‌ی ئی‌مه‌ باشت‌ترینیان نیه‌؟ ئه‌ی باشه به‌ حساب محهمه‌د (اخیر الانبیا و) نیه‌؟ ئه‌ی باشه پرسیارێک بۆ نه‌کرێت بڵیین، ئه‌گه‌ر ئه‌م (دینه‌) هه‌مووی دانه‌ره‌که‌ی خوا بێت، بۆچی خوا ئه‌م هه‌موو دینه‌ی درووست کرد؟ بۆچی میژووی سوور کرد به‌ خوینی خه‌لکی بێتاوان به‌ ده‌ستی مه‌سیح و ئیسلام و جوله‌که‌ و... بۆچی هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه‌ محهمه‌دی بۆ ره‌وانه‌ نه‌کردین و خه‌لکی نه‌کردایه‌ به‌ مشکێ تاکیگا. خوا پێویستی چی بوو به‌م هه‌موو خوینه‌؟ کێ تاکی ئه‌کاته‌وه‌؟ چی تاکی ئه‌کاته‌وه‌؟ خوا پێویستی به‌وه‌ چیه‌ به‌شهریه‌ت بکات به‌ (ئیمه‌) و (ئیوه‌)؟ مه‌سیح، ئیسلام، جوله‌که‌، بوودی، زه‌رده‌شتی، کافر... ئه‌و وه‌لامه‌ ته‌قلیدییه‌ی پێشمانه‌ وه‌لامیکێ (مه‌لایانه‌یه‌) گوایه‌ خوا به‌ ته‌دریجی ئه‌فکاره‌کانی خۆی دابه‌زاندوه‌. جا خۆ له‌ قورعانه‌که‌شدا پیره‌ له‌ ناسخ و منسوخ.

به‌ هه‌زاره‌ها که‌له‌ پیاوی میژوو وه‌ک: نالی، ئیفلاتون، لیوناردۆ دافینچی، پیره‌مێرد، مۆزارت، نۆستره‌دامۆس، دانتی، ئاینشتاین، ریمارک، جاک لۆندۆن، مه‌حوی.... ناومان لێ ناوێ شاعیر و فه‌یله‌سوف و نوسه‌ر و ره‌سام، که‌ به‌ره‌مه‌کانیان خاوه‌نی جوانی و هۆمانیزم و نمونه‌ی ئه‌خلاقیین له‌سه‌ر زه‌وی.

موسا و عیسا و محهمه‌دیشمان ناوو ناوێ (پێغه‌مبه‌ر) که‌ به‌ره‌مه‌کانیان رۆژ له‌دوای رۆژ ئه‌چێته‌ ژێر زه‌ویوه‌.

له‌ کۆتایدا ئه‌مه‌وێت بڵییم: له‌ شوینیکی وه‌ک زانکۆی ئه‌مریکیدا، که‌ لاوه‌کانمان تییدا ئه‌خوینن، به‌ هیوای ئه‌وه‌ی که‌ فێری هۆمانیزم و راستی و ریا‌لیزم و ژیا‌نیکی مۆدی‌رن ببن، سه‌رۆکی زانکۆکه‌ هه‌لئه‌ستێت دیفاع له‌ درۆ و ده‌له‌سه‌ی میژوو ئه‌کات!! کورده‌که‌ ئه‌لێت: ئاخ‌ حه‌یف، داخی گرانم. ئه‌زانم که‌ لای خۆمان که‌ گه‌نده‌لێه، به‌لام هیوایه‌کمان هه‌ر به‌ نه‌وه‌ی نوێ هه‌یه‌. هیوایه‌کمان پێیه‌تی ره‌ش له‌ سپی جیا بکاته‌وه‌ و ببێ به‌ مه‌شخه‌ل بۆ رزگارکردنی نه‌ته‌وه‌که‌ی له‌و چه‌رخه‌ تاریکه‌ و درووستکردنی (رێنێسانس) ی‌ک بێت له‌ کوردستاندا.